

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 18. marca 1857.

Kaj počenjajo na Českem, da jim zajic ne pokončava sadnih drevés.

Na „odperto pisemce“ v 13. listu sta nam gosp. prof. Strupi in dr. Jož. Lumbe, vodja politehničnega inštituta, iz Prage odgovorila.

Lepo zahvalijo se častitima gospodoma za prijazni odgovor natisnemo berž kar sta nam pisala.

Gosp. direktor dr. Lumbe nam piše sledeče:

„Od leta 1850 sem poleg severne železnice čez 60.000 sadnih drevés zasadili. Vsak se z lastnimi očmi lahko prepriča, da nobenega drevésa mi ni še zajic oglodal, čeravno ta 60 nemških milj dolga pot ravno skozi kraje pelje, kjer je največ zajcov. In da je pri nas divjačine obilo, sami dobro véste.

Izperva smo drevesa ovezali z glogom in drugim ternjem. Prav dobro je bilo. Al toliko drevja ovijati na to vižo, je težavno in drago. V verbovo šibje pa se vgnjezdijo radi merčesi. Vendar svetujemo ovijanje s ternjem tam, kjer ni veliko drevés ovezati in drevje stoji poleg cest ali polja; ternje ne odvrtačuje le zajcov, temuč varuje drevje tudi, da ga razujzdani ljudje ali nečimerni orači pri oranji ne poškodujejo.

Ko smo imeli čedalje več sadnih drevés zasajenih in ni bilo dosti gloga in ternja dobiti, smo jih začeli s slamo obvezovati, — al tudi to je bilo predrago, je vabilo še več merčesov na drevje, vihar in hudobni ljudje so terkali slamo, pa tudi iz hlapona je šinila marsikrat iskrica v slamo, jo zasmodila in drevó pokončala.

Sedaj rabimo neko mazilo, ktero je dober kup in zajce popolnoma dobro odvrtačuje, verh tega je pa tudi prav lahko za rabo, odganja gosence in skorjo varuje maha in lišajev.

To mazilo narejamo iz apna, kteremu pridenemo nekoliko goveje kerví in govejega žolca, da se mazilo bolje derži in je zajcom zoperno.

Kdor ima hidravličnega apna, to je, takega, ki se popolnoma stérdi in ga dež ne raztopí in ne opère, opravi s takim apnom samim vse, ako mu primeša nekoliko gnojnice, scavnice in človeškega blata.

Navadno apno pa potrebuje, kakor sem gori rekel, goveje kerví in govejega žolca.

Napravi se pa to mazilo prav lahko takole:

Apno se z vodo ugasi; potem se primeša goveje kerví in žolca, in s to mešanico se namaže drevó po steblu od veršiča (krone) doli do tal z zidarskim penzeljnom. Kjer se je zametov bati, se namažejo tudi močnejše veje.

Čas, kadaj naj se drevesa namažejo, je ob pozni jeseni, kadar začne zajcom boljega živeža primanjkovati; dokler jim boljše hrane ne zmanjkuje, se zajic ne loti drevés.

V deževnem vremenu se mazilo ne derži dobro, in če berž potem, ko je drevó namazano bilo, začne deževati, ga dež čisto spère. Zato je treba čez ene dni, ko so drevésa namazane bile, jih vse še enkrat pregledati, in kjer se je mazilo odkrušilo ali odpralo, se mora vnovič namazati.

Tudi pozimi je treba večkrat pogledati, ali se mazilo še derži ali ne, in ponavljati tam, kjer ga ni. Vendar

Vam povém, da malokdaj je popravka treba, ako je bila mešanica dobro napravljena in drevó dobro namazano. Obilne skušnje so to poterdile. In ravno zato je to mazilo tako dobro.

Kakor hitro je sneg skopnil, ni treba več za mazilo porajtati, in ponoviti se ima še le spet drugo jesen.

20 funtov apna, 2 bokala (pinta ali firkeljna (volovske kerví in 1 ali dva bokala volovskega žolca je dosti za 1000 drevés.

To mazilo nikoli ne škoduje drevesom, marveč jim je še koristno na več strani.

To, dragi sadjorejci, je naša pomoč zoper zajce; rečem Vam še enkrat, da je gotova, dober kup in lahka.

Bog obvaruj pa, da bi kdo drevesa mazal s katranom (Steinkohlentheer), zakaj njegovi oljnati deli šinejo skoz skorjo noter do lesa in umorijo drevó, če ima tudi debelo skorjo, česar sem se žalibog! sam prepričal pri nekem znancu, ki je veliko drevja si s katranom čisto pokončal. Le večje drevesne rane, ktere se le počasi ali pa celó ne zarasejo, se smejo zamazati s katranom, ki smo ga s pepélom zgostili. Take rane prav dobro celi to mazilo. Zdravi skorji pa je katran hud strup“.

Gosp. dr. Strupi pa nam je pisal tole:

„Da bi „odpertemu pisemcu“ svojih dragih rojakov ustregel, sem govoril z mnogimi tukajšnjimi sadjorejci; vsi so mi enoglasno poterdili, da mazilo, ki ga je gosp. Lumbe popisal, je res najboljša pomoč. Volovska krí, pa tudi volovski žolec menda največ pomagata; se vé da tudi apno je dobro. Da pa se to mazilo skorje še bolje derži, pridevajo nekteri sadjorejci unim trem rečem še nekoliko ilovce in kravjeka.

Sicer pa to mazilo menda ni nič novega, — al ker ga naši sadjorejci vsi hvalijo, da gotovo pomaga, če je le drevó z njim tako namazano, da se derži, je prav, da si ga zapomnijo sadjorejci povsod, ker res ni drago in je lahko za rabo. Če ob vseh Svetih dá gospodar svoje drevesa ob suhem vremenu pridno namazati, bo mazilo se dobro prijelo in dobro deržalo. Če bi pa bil dež pozneje kaj poplahlil, naj zažene hlapca, da spet namaže; saj pozimi tako ni dela čez glavo.

Streljati zajce pa je tudi tukaj, kakor povsod, vsakemu, kdor ni posestnik ali najemnik lova ali jage, prepovedano. Sadjorejec pa ima pravico od posestnika ali namestnika lova terjati, da se mu škoda poverne, ki mu jo je zajic napravil.

To je, kar Vam imam, dragi rojaki, na vprašanje Vaše povedati. Dobro vém, koliko škodo včasih zajic dela sadnim drevesom, in rad verjamem, da je letošnjo zimo ta žival bila res velika nadloga sadjorejcom“.

Naravoslovni pomenki.

Prijatli življenja.

Človeka na zemlji obdajajo, spremljajo in oživljajo vedno čveteré stvari, ktere so varhi pa zavetniki življenja njegovega.

Te stvari so svetloba, gorkota, zrak in voda — pravi darovi nebá, nam najzvestejši prijatli.